

MŪSU PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN"

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

Redaktorius: Jurgis Kalakauskas

Redakcija: Lot 47 Mazarin St., Herne Bay, N.S.W.

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

KRAŠTO VALDYBA.

PRENUMERATA
Ištisiam metams — £ 3.0.0.
Pusei metų — £ 1.10.0
Vienam mėnesiui — 5 šil.
Atskiras nr. — 1/3.
N. Zelandijoje ir Anglijoje kainu ta pati. Kituose kraštuose — 6 dol. metams.

SKELBIMAI
Skelbimų kaina vienu tekstui elutei arba jos vietai — 1/6. 1 colis per vieną skiltį — 10/-
Nuolatiniams skelbimams teikiama nuolaida.
Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:
Box 4558, G.P.O.
Sydney, N.S.W.

No. 4 (302). Septintieji metai.

SYDNEJUS, 1955 m. vasario 2 d.

ARTIMIAUSI SIEKIMAI

1944 metais, į vasaros pabaigą, visais Lietuvos keliais ir kečeliais pasipylė virtinės žmonių, besitraukiančių nuo užplūdusio mūsų krašto raudonojo siaubo. Tų besitraukiančiųjų tarpe nesireiškė jokie skirtumai: nei turtiniai, nei luominiai, nei politiniai, nei religiniai, nei dar kitokie. Visi jie buvo vieni lietuviai, tuo pačiu skausmu paliekantieji Lietuvą, tuo pačiu troškimu besivilį jį greičiau laisvą išvysti ir atgal grįžti. Štai kur pirmiausia reikia įsikurti pagrindų tai idėjai, kuri vėliau įsikūnijo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizacijoje.

Laikas bėgo, tremtis užsėtė, pavirtome išėiviais, o ne vienas mūsų jau ir svietimos valstybės piliečių pasivadino, savosios atsiskė.

Siekdami išlaikyti tuos idealus, kurie mus lydėjo peržengiant savo krašto sieną ir pradėjus tremties dienas, pirmiausia turėtume susirūpinti vienybės išlaikymu mūsųose. 19 šimt. viduryje prasidėjęs kooperacijos judėjimas pasirinko sau šaukū žū — "Vienybė — galybė". Tle žodžiai, panaudoti naujam ūkiniam judėjimui įprasminti, yra ne mažiau reikšmingi ir tautiniam bei socialiniam gyvenime. Mūsų tremties gyvenimui jie ypač reikšmingi ir nuo jų įsisąmoninimo laipsnio priklauso ir bendruomenės saity tvirtumas.

Antrą didelį rūpestį kelia mūsų inteligentijos tarpe besireiškias ir besiplečias abuojumas visuomeniniam darbu — tiek bendruomenėje plačia prsmė, tiek paskirose organizacijose. Neišpuola daryti priekaištų dėl jų poelgių, bet reikia tikėtis, kad mūsų intelektualai pergalvos savo laikyseną ir supras, kokią didelę atsakomybę jie sau imasi atitoldami nuo gyvo lietuviško darbo. Mūsų inteligentija neprivalo palikti "mažųjų", o turi stoti į vadovaujančiųjų eiles ir visais galimais būdais rodyti pareiingumo pavyzdį.

Norint pasiekti pozityvių rezultatų mūsų bendruomenėje, nėra reikalo angažuotis dideliems užsiuimjimams, kurie dažniausiai pasilieka tik gražiais deklaratyviniais žodžiais be jokio realaus pagrindo. Kreipkime visas savo pastangas į vienybės išlaikymą mūsų tarpe ir laukiame kuo plačiausio visu įsijungimo į aktyvų bendruomenės darbą. Jei pavyktų tai pasiekti, galėtume pasakyti, kad tolimesnį darbą lietuviškoje dirvoje pradėjome teisingu keliu. Pastaruoju atveju, pagrindinis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės tikslas — lietuvių išlaikymas, įgytų stiprių ramsčių net ir ilgesniame laikui užsitiesus mūsų gyvenimui svečiose šalyse.

Paskutinis Krašto Tarybos suvažiavimas savo rimtumu ir nutarimų apgalvotumu suteikė daug vilčių, kad augščiau pareikštoms mintims neatsiras kliūčių realizuoti mūsų bendruomenės gyvenime.

LEONARDAS KARVELIS.

● Iš Romos į Maskvą nukrido žymus smegenų chirurgas prof. dr. Valdani. Oficialiai skelbiama, kad jis atvyko į medicinos darbuotojų konferenciją, tačiau sklinda gandai, kad tūlam dideliu "draugui" sušlubavo protas.

Pagerbtas Valstybės Vyras

Ministerio B.K. Balučio, Lietuvos pasiuntinio D. Britanijoje, 75-rių metų amžiaus sukaktis ypač įspūdingai atžymėta Londone. Sukaktuvių išvakarėse, trumpai valandėlei, Londone gyvenę organizacijų pirmininkai ir visuomenininkai buvo priimti paties sukaktuvinio, Lietuvos Pasiuntinybės namuose. Tai buvo, kaip rašo "E.L.", nepaprastai įspūdinga ir jautri valanda, juo labiau, turint galvoje garbingojo sukaktuvinio sveikatos būklę.

Sukaktuvių proga DBLS Centro Valdybos, Sąjungos narių ir Londono lietuvių parapijos vardu jubiliatui buvo įteikta dovanų — gražus televizijos aparatas ir meniškas televizorius.

Sukaktuvių dienos vakare Lietuvos Namuose, Londone, įvyko B.K. Balučio pagerbtį minėjimas, kuri atidarė Krašto Bendruomenės pirmininkas M. Bajorinas, pakvietęs garbingojo jubilato asmenybę apibūdinti Pasiuntinybės patarėją V. Balicką.

Bronius Balutis yra dūklas vidutinio ūkininko sūnus, gimęs Serdijose. Pradžios mokyklą lankė Udrijoje. Baigęs mokytojų seminariją ir kelis metus pamokytojaus, įstojo į Pskovo matintinkų institutą. Jį baigęs turėjo atlikti karinę prievolę ir buvo siunčiamas į rusų — japonų karo frontą. Bet Balutis turėjo kitokių sumanymų ir, vietoj fronto, atsidūrė Amerikoje.

1906 m. įstojo į Valparaiso universitetą, vėliau nukėlė į Čikagą. Nuo 1920 metų ligi šiai dienai Br. Balutis dirba Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijos tarnyboje. Jam teko būti patarėju, departamentu direktoriumi, generaliniu sekretoriumi, viceministeriu ir Lietuvos Pasiuntiniu Vašingtone ir Londone. Londone Br. Balutis reziduoja nuo 1934 metų.

B. Balutis yra sėkmingai reikšęs kaip žurnalistas, visuomenės veikėjas ir kovotojas už Lietuvos nepriklausomybę.

Minėjimas baigtas trumpa koncertine dalimi.

PJT Komisijos posėdis Strasburge

Per Pavergtųjų Jungtinių Tautų Bendrų Reikalų Komisijos posėdį New Yorke buvo tartasi dėl Pavergtųjų Jungtinių Tautų š.m. gegužės mėnesio gale numatytos Strasburge sesijos ir kitų aktualių reikalų. Dr. G. Dimitrovas paliformavo apie priėmimą D. Britanijos ir Prancūzijos ambasados, kurios parodė gyvą susidomėjimą PJT ir jų atliktaisiais darbais. Bendrųjų Reikalų Komisiją sudaro visų delegacijų pirmininkai. Delegacijos Strasburge būtų papildomos Europoje gyvenančiais egziliais.

PASITRAUKĖ MIKOYANAS

Iš Maskvos pranešama apie pasitraukimą prekybos ministerio A. Mikoyano. Oficialiai pranešama, kad jis pats pasitraukė.

Mikoyanas buvo vienas vadovaujančių asmenų Sov. Sąjungos vyriausybėje ir ilgametis komunistų partijos centro komiteto narys. 1926 m. jis buvo Politbiuro narys. Prekybos politikai jis vadovavo ištisus 28 metus.

● Iš Berlyno į Maskvą staiga atsauktas augstasis Sov. Sąjungos komisaras R. Vokietijai Gigorij Puškin. Atsaukimo priežastys nežinomos.

Ar kils karas del Formozos?

Kom. Kinijos mėginimai išmūti Kinijos nacionalistus iš salų, supančių Formozą, iššaukė aštrią reakciją visame pasaulyje. Pirmoji reagavo Amerika, kuri sutartimi yra įsipareigojusi ginti Formozą ir Pascadores salas. Prezidentas Eisenhoweris kreipėsi į kongresą, prašydamas patvirtinti jo paruoštą Formozos gynybos planą. Kongresas planą patvirtino. Tą patį padarė ir senatas. Prezidentui suteiktos labai plačios teisės. Jis turi laisvas rankas veikti, iš sudariusios padėties pasirinkdamas geriausią išeitį. Jis gali įsakyti ginti ir visas salas, esančias aplink Formozą.

Kom. Kinija kol kas tenkinasi puolimu salų, kurios yra Kinijos žemyno pakrantėse. Bet niekas nežino, kada pradės plataus masto veiksmus ir invaziją į Formozą.

Amerikos 7-sis karo laivynas pasirošęs. Į Formozos vandenį pasisūsta ir daugiau karo laivų. Iš artimesnių bazių Formozon atskrido keli šimtai amerikietinių sprausminių naikintuvų ir bombonešių. Į Formozą atskrido amerikiečių karo laivyno ir oro laivyno vadai Pacificke. Konferencijos vyksta su Chiankašeku ir Nac. Kinijos augštaisiais kariniais vadais.

Amerikos visuomenė aiškiai pasisako už tai, kad vieną kartą turi būti nubrėžta riba, iki kurios galima trauktis. Šį kartą ta riba yra Formozą. Anglija daro viską, kad karas dėl Formozos neišplėstų. Karo nenori ir Amerika. Karo nenori nė viena Vakarų valstybė. Britų Suvienytos Karalijos ministeriai pirmininkai posėdžiauja Londone. Čia svarbiausias darbotvarkės punktas — Formozą. Indijos min. pirmininkas Nehru, Churchillis, Australijos min. pirm. Menzies, N. Zelandijos min. pirm. Hollandas ir kiti, sutaria, kad reikia pakviesti į Jungtinių Tautų posėdį Kom. Kinijos atstovą ir mėginti Formozos klausimą išspręsti derybų keliu. Tam nesipriešina ir Amerika. Sov. Sąjungos užsienio reikalų min. Molotovas pareiškė, kad jis čia nieko negalys padėti. Dėl krizės, žinoma, kaltina Ameriką. Kom. Kinijos vada vis skelbia, kad Formozą priklauso Kinijai ir ji turi būti nuo nacionalistų gaujų išlaisvinta.

DU PAGRINDINIAI SKIRTUMAI

D. Britanija, kaip oficialiai skelbiama, nedalyvausianti Formozos gynyboje. Indija pasiliksianti neutrali. Australijos ministeris pirmininkas Londono konferencijoje užėmė aiškią liniją: Formozą turi būti išsaugota nuo komunizmo. Tai reiškia, kad Australija stovi ir stovės šalia Amerikos. Tą pačią poziciją užėmė ir N. Zelandija. Šias valstybes saisto tam tikros sutartys su Amerika. Be to, Australija ir N. Zelandija žino, kad jos vienos negalės spirti prieš komunizmo grėsmę — reikalinga Amerikos pagalba. Anglija Toliau

muose Rytuose šiandien jau nėra "didžioji galybė". Churchillui labai nemaloni Menzies politika, nes jis mato, kad Australija vis labiau glaudžiasi prie didžiausios pasaulio galybės — Amerikos. Bet čia jis nieko negali padaryti. Todėl manoma, kad Australijos ministeris pirmininkas iš Londono skubės vykti į Vašingtoną, kur turės svarbius pasitarimus su Eisenhoweriu.

Nors D. Britanija nežada remti Amerikos galimam kare su Kom. Kinija, bet nedviprasmiškai stovi už tai, kad Formozą ir Pascadores salas negali būti atiduotos Kom. Kinijai. Šiūlomai sukurti atskira Formozos respublika. Bet tai reiškia, kad Chiankašeko svajonė išlaisvinti Kiniją iš komunistų valdžios, būtų palaidota. Jis šitokiai sutarčiai priešinsis. Taip pat nematyti jokių ženklų, kad Pekingas sutiktų palikti Chiankašeko valdžią Formozą. Tai padėtis, iš kurios rasti išeitį nėra lengva. Ir šio klausimo sprendimas priklausys nuo to, ar Komunistinis blokas yra pasiryžęs ir pasirošęs platesnio masto karui. Gali būti

taip, kad Maskva leis raudonajam kiniečiui papešioti Ameriką. Ali-nantis karas, siekiant "nuleisti kraujo" Vakarams, yra vienas iš Maskvos tikslų. Be to, Kom. Kinijos stiprėjimas ir ten besireiškiančios antimaskvinės tendencijos, nepatinka Kramliui. Tad ir iš šio požiūrio reikalus vertinant, galima laukti, kad Maskva nesistengs drausti Kom. Kinijos nuo ginkluoto susirėmimo su Amerika, nes, tada Kinija būtų priversta glaustis prie Sov. Sąjungos.

Formozos strateginė reikšmė būtų milžiniška pasauliniam karui prasidėjus: ji lygiai svarbi ir Vakarų pasauliui ir komunistiniam blokui. Todėl dėl Formozos, jeigu komunistai mėgins ją "laisvinti", bus kovojama.

Atmetus prielaidą, kad komunistai pradės karą, tada aišku, kad jie stengsis susidaryti politinį ir moralinį kreditą. Ir galima laukti kad viena iš taikingo sprendimo sąlygų bus ta, jog Kom. Kinija pareikalaus sau vietos Jungtinėse Tautose. Ir tikėtina, kad ji laimės.

J. Kl.

Nesiduoda suviliojami

Vak. Vokietijos kancleris dr. Adenaueris, per radiją pasakotoje kalboje pareiškė, kad Vak. Vokietija griežtai atmetanti Sov. Sąjungos pasiūlymą dėl pripažinimo sąjungtos ir apginkluotos, bet neutralios Vokietijos. Vak. Vokietija taip pat atmetė Sovietų Sąjungos pasiūlymą atnaujinti diplomatinis santykius, pripažįstant Vak. Vokietiją, jeigu ši atsisakytų Paryžiaus susitarimų.

Dr. Adenaueris pareiškė, kad jis netiki, jog Sov. Sąjunga galvotų Vak. Vokietiją esant tokią kvailą, jog ji atsisakytų Paryžiaus sutarties, nes po to, toliau kalbėjo dr. Adenaueris, Vokietija atsidurtų tiesioginėje ar netiesioginėje Sov. Sąjungos kontrolėje.

"Pasitarimai su Sov. Sąjunga dėl Vokietijos suvienijimo galės būti pradėti ir gal sėkmingai užbaigti tada, kai Paryžiaus susita-

rimai bus ratifikuoti", — pabrėžė dr. Adenaueris.

Paryžiaus sutartį ratifikavo Prancūzijos parlamentas. Ir dar turi ratifikuoti Vak. Vokietijos parlamentas ir patvirtinti Prancūzijos senatas.

● Pereitą savaitę Londone buvo suruoštos demonstracijos prie parlamento rūmų. Keli šimtai vyrų ir moterų buvo susirinkę pareikšti protestą dėl Vak. Vokietijos apginklavimo. Demonstrantus išsklaidė raitoji policija. Keletas pakliuvo į policijos automobilius, o iš jų į kalėjimus.

● Iš Bonos pranešama, kad opozicijoje esanti socialdemokratų partija daranti viską, kad Paryžiaus sutarties parlamentas ratifikuotų. Kancleris dr. Adenaueris tiki, kad parlamentas Paryžiaus susitarimus ratifikuos.

IŠ PETROVO BYLOS

Petrovo šnipinėjimo byloje Karalioji Komisija toliau vykdo liudininkų apklausinėjimus. Parodymus duoti pakviečiami vis nauji žmonės iš įvairių gyvenimo sričių, kurie kokiū nors būdu yra pakliuvę į Petrovo sąrašus.

Pereitą savaitę buvo apklausinėtas radijo astranomisijos srityje dirbęs mokslininkas dr. Wilbur Norman Christiansen. Liudininkas nurodė, kad jo darbas C.S.I.R.O. nėra jokia karinė paslaptis. Pats dr. Christiansen teigia niekada nepriklausęs komunistų partijai. Jokių ryšių su Sovietų ambasada ar MVD pareigūnais neturėjęs. Jis mano, kad Maskva susidomėjo juo

po to, kai jis spaudoje paskelbė savo tyrinėjimus radijo srityje, kartu pareiškdamas, kad moksliniai laimėjimai privalo būti laisvai prieinami visiems žmonėms. Tada Maskva ir įsakiusi savo agentams Australijoje sueiti į sąlytį su dr. Christiansen. Bet jis su jais niekada nėra susitikęs.

Lėktuvo pilotas Ronald William Howitt pareiškė, kad 1952 m. jį kreipėsi du asmenys, pasiūlydami £ 12.000 už nugarbenimą Australijos delegatų į Azijos Š. Pacifiko taikos konferenciją, kuri buvo šaukiama Kom. Kinijoje. G.R. Anderson prisipažino turėjęs pasikalbėjimą dėl minimo skridimo į Kom. Kiniją, tik neigė kai kurias aplinkybes ir, esą, £ 12.000 jis nesulėgė, bet tokios sumos reikalavęs Howitt. Tolimesniam parodyme Howitt pareiškė, kad jis jokių reikalavimų nestatė, nes sužinojęs kas ir kur nori skristi, pasiūlymą atmetęs. Čia jis pridūrė, jog delegatus turėjęs paimti iš nenaudojamu aerodromo prie Darvino, o Indonezijoje jam buvo garantuota "savų žmonių" pagalba, gi Kom. Kinijoje — valdžios apsauga.

DAR VIENAS MĖGINIMAS

Sovietų Sąjungos augščiausias prezidiumas paskelbė, kad Sovietų Sąjunga užbaigia karo padėtį su Vokietija — 13 metų pralinkus nuo karo pabaigos. Kitos Vakarų valstybės, jų tarpe Prancūzija, Amerika ir Anglija, karo padėtį su Vokietija užbaigė 1951 metais.

Į šitą Sovietų Sąjungos nutarimą Vakarų stebėtojai žiūri kaip į naują bandymą paveikti Vak. Vokietijos parlamentą, kuris netrukus pradės diskusijas dėl Paryžiaus sutarties ratifikavimo.

● Sausio 25 d. parlamente kalbėdamas Churchillis pareiškė, kad susitikimas tarp jo ir Sov. Sąjungos ministerio pirm. Malenkovo šiuo metu būtų nevaisingas, nes labai abejotina ar būtų pasiekta patenkinamų sprendimų.

● F.A. Charters, kuris prieš 75-rius metus su keliais penais kienėnėje atvyko iš Anglijos į Australiją, neseniai mirė ir paliko £849, 670. Į Australiją jis atvyko 15 metų amžiaus. Charterio rašomosios mašinėlės yra plačiai žinomos Australijoje. Tai jo išeigtos firmos gaminiai.

● Paragvajuje susetak sąmokslas prieš vyriausybę. Areštuoti keli sąmokalo vadai.

● JAV atomo specialistai pareiškė, kad Sovietų Sąjunga pradėjusi vandenilio bombos gamybą.

● Imigracijos ministeris Holt pareiškė, kad jis būtų labai nusivylęs jeigu 1955-1956 laikotarpyje į Australiją atvyktų mažiau, kaip 1954-1955 metais, kada emigrantų atvyko 115.000.

● Laikiama atvykstant 6000 austrų ir daug italų. Imigrantų gauti sunkiau, nes kylant gerbūviui Europoje, ten vis mažiau dominausi Australija. Daroma žygių pritraukti imigrantų iš JAV...

● Brisbanėje numatoma pastatyti didžiausią karinį aerodromą Australijoje. Šiam reikalui paskirta £ 3.000.000. Darbai pradėti ir jie vyksta ištisą parą. Dirba kariniai ir civiliai.

● Maršalas Tito, bičiulystės sumetimais pasižadėjo apginkluoti Burmos kariuomenės brigadą. Burma atsidėkodama Jugoslavijai pasiuntė dovanų transportą ryžių.

● Sovietų Sąjungos vyriausybė paskelbė, kad ji padės statyti atominės energijos stotis civiliniams reikalsams šiems komunistų valdomiems kraštams: Lenkijai, Čekoslovakijai, Rumunijai, Kinijai ir R. Vokietijai.

● JAV keturmotoriui transporto lėktuvui nukritus į Atlanto vandenyną, žuvo trylikla žmonių.

● Vienam JAV kalėjime konfiskuota 12 pasikalbėjimo radijo aparatų, kuriuos pasigaminę patys kaliniai puikliausiai susikalbėdavo sėdėdami vienuotėse.

● Sausio mėn. eismo nelaimėse N.S.W. žuvo 70 žmonių. Tai yra 20 nelaimingų atsitikimų daugiau, negu per tą patį laikotarpį pereinatis metais. Daugiausiai žuvo automobilių ir motoeklių katastrofose.

Pereito savaitgalio dienomis Australijoje įvairių nelaimių metu žuvo 11 ir sužeisti 39 žmonės.

ALAUŠ REIKALAI

Per referendumą didesnė dalis N.S.W. gyventojų pasisakė, kad alaus barai būtų atidaryti iki 10 val. vakaro. Vyriausybė šiuo reikalui paskelbė įstatymą ir nuo š. m. vasario mėn. 1 d. Sydnejuje ir visame N.S.W. alaus barai prekiaus nuo 10 val. ryto iki 10 val. vakaro, su vienos valandos pertrauka nuo 6.30 iki 7.30 val. vakare.

APIE FORMOZĄ

Pagal aiškų ir iš anksto paruoštą planą komunistinis blokas vyko savo politiką.

Prieš kurį laiką, užbaigus karo veiksmus Korėjoje, vyko aršios kovos Indokinijoje. Galutiniam rezultate Vietnamo valstybė buvo suskaldyta: didesnę ir turtingesnę jos dalį atiduota komunistams. Pasikeitęs belaisvių ir komunistams išsivalius patrankų vamzdžių — prasidėjo kalbos apie Formozos „išlaisvinimą“. Žodžius sekė konkretūs veiksmai — Kom. Kinijos kariuomenė ir visų rūšių ginklai buvo gabenami į artimas nuo Formozos bazes. Prieš keliolika dienų Kinijos raudonoji armija pradėjo rimtą puolimą. Užimtos kelios salos, esančios arti Kinijos žemyno — svarbios strategikai komunistams ir nacionalistams.

Amerikiečiai, sutartimi įsipareigoję gauti Formozą ir Pescadores salas, pareiškė, kad Tachen salų grupė nėra svarbi ir ji nebus ginama. Kinijos nacionalistams visgi buvo suteikta pagalba — pasiūsta karo laivų evakuoti civilius gyventojus ir karius.

Ryšių su prasidėjusiais karo veiksmiais Formozos erdvėje, Amerikos prezidentas Eisenhoweris skubos keltu kreipėsi į kongresą, prašydamas aprobuoti jo paruoštą Formozos gynybos planą. Kongresas šį prezidento planą skubos keltu patvirtino ir savo prezidentui suteikė plačiausias įgaliojimus. Gera informuoti sluoksniui teigia, kad įgaliojimai suteikia laisvas rankas prezidentui ne tik Formozą ir kitas salas ginant, bet jis galės duoti įsakymą bombarduoti ir Kiniją — komunistų karines bazes. Formozos gynybai galės būti panaudotos visos ginklų rūšys. Šitai rodo, kad Amerika yra rimtai pasiryžusi pasipriešinti komunistų invazijai į Formozą, nežiūrint į tai, kad karo lėpsnos gali išsiplesti. Ar Kom. Kinija rizikuos įsivelti į plataus masto karą? Gal ji pasitenkins tik kelių salų užgrobimu ir, sumažinus nacionalistų valdomą plotą, šį laimėjimą išnaudos propagandai. Bet gali būti ir taip, kad jaunesnysis Maskvos brolis — raudonasis kinietis — mes išsukio pirštine Vakarams. Tada... Bet tai parodys ateitis.

Kada kalbama apie Formozą ir Amerikos įsipareigojimą šią salą ginti, nereikia užmiršti, kad aplink yra daug mažų salų, valdomų nacionalistų, bet teritoriškai priklausančių Kinijai. Tuo tarpu Formozą ir Pescadores salų grupę jau nėra Kinijos teritorija. Tad Kom. Kinijos nieku nepagrįstos pretenzijos rodo jos imperialistinius siekius. Todėl, jeigu Kom. Kinija pa-

sitenkintų Tachen ir kitų pakrančių salų prijungimu prie Kinijos, teisiškai klausimas būtų tvarkoj. Bet kada jie nori „išlaisvinti“ Formozą — šitai jau vadinama agresija. Amerika sutartimi su Čiankaifeku yra įsipareigojusi ginti tik Formozą ir Pescadores salas. Ar jie gins ir kitas, kaip Quemoy, Matsu ir kt. — priklausys nuo daugelio aplinkybių.

Formozos strateginė reikšmė yra labai didelė. Prezidentas Eisenhoweris pareiškė, kad šios salos netekimas sudarytų tiesioginę grėsmę Japonijai ir Australijai. Filipinai būtų izoliuoti. Tolimieji Rytai atsidurtų komunistinio bloko kontrolėje. Todėl Formozą turi būti ginama ir ji bus ginama.

Formozą — sala 13.800 kvadratinų mylių, su 8.000.000 gyventojų. 1895 m., po Kinų — Japonų karo, ji buvo atitekus Japonijai. Po II Pasaulinio karo ji buvo grąžinta Kinijai.

Pescadores salos — 50 kv. mylių plotu, su apie 60.000 gyventojų. Matsu salos — jų didžiausia mylios pločio. Šios salos yra 15-20 mylių nuo Kinijos žemyno.

Tachen salos — apie 35 kv. mylių plotu. Jos yra arčiausiai prie Amerikos oro bazių Okinavos saloje. Vieną šios salų grupės mažią salukę — Yikiang, Kinijai komunistai užėmė pirmąją invazijos dieną. Tachen ir kitos aplinkinės salukės evakuojamos.

Kinijos komunistai yra sutelkę daug kariuomenės prieš kiekvieną salų grupę, o bombardavimai iš Amoy uosto, esančio apie 15 mylių nuo nacionalistų Quemoy salos, buvo pradėti prieš keletą mėnesių. Dvikovė tarp Amoy ir Quemoy tęsiasi ir dabar.

Norint laimėti kautynes — reikia užvaldyti erdvę virš invazijos išeities pozicijų ir jos tikslų. Tada kyla Kinijos bombardavimo klausimas.

Komunistai turi rusiškų sprausminių bombonečių ir paruoštus paraišutintinku dalinius. Čiankaifekas turi apie 600.000 neblogai paruoštų kariuomenės. Jo kariuomenės paruošimui vadovauja amerikiečiai.

Amerika yra įsipareigojusi ginti Formozą, bet tikima, kad invazijai prasidėjus bus pakviesti ir kautynių lauką ir kiti Jungtinių Tautų nariai, nes Kom. Kinijos veiksmams bus vertinami kaip tarptautinės agresijos aktas.

Australijos užsienio reikalų ministras pareiškė, kad Australija yra susirišusi sutartimi, kuri ją įpareigoja teikti paramą JAV, kiti ginkluotam konfliktui Ramiajame Vandeninyje. K.

Knygos B A R E

— Gruodžio mėn. išėjo 4-sis Lietuvių Enciklopedijos tomas, apimantis raidės C, C ir dalį raidės D ligo žodžio „Dievaitis“. Jame duotos ir 3 spalvotos Čiurlionio vizijos. Šį tomo suredaguavo dr. J. Gėrnius. 1955 m. pradžioje apie vasario mėn. bus išleistas 5-sis tomas — ligi raidės G „Gėgobras“. Redaguojamas dr. J. Puzino. Jau rengiami leisti ir renkama medžiaga LE tomai, kurie apims Lietuvą — visą, kas yra susiję su Lietuvos kultūra, jos ūkiniu gyvenimu ir t.t. Šio tomo (jis būtų aštuntas) suredaguoti pakvies-tas dr. V. Maciūnas. Nežinrūnt kai kurių persitvarkymų, Liet. En-jos leidykla Bostone yra pasiryžusi išleisti savo pasiryžimą ir išleisti numatytus 20 LE tomy. Neseniai LE leidėjas J. Kapočius Bostone, Maas, enciklopedijos reikalams nupirko namus ir juos pagrįdinai atnaujino talkininkauja-mas bostoniškų liet. inžinierių.

— Gabija 50 metų spaudos ir 10 metų tremties suakciai atžymėti išleido literatūros metraštį, redagotą J. Alsio ir Sp. Zobarsko. Ilustravo dail. P. Lapė. Metraštis turi 550 psl. Jame su nauja dar niekur neskelbta kūryba, išskyrus kelis veteranus, dalyvauja 70 lietuvių autorių. Tai stambus įnašas į lietuvių literatūrą. Apskritai, tenka pasakyti, kad lie-

tuviai rašytojai ir leidėjai, nepaisydami nepalankių sąlygų, rodo, palyginti, gyvą veiklą.

— JAV labai šiltai sutiktas neseniai pasirodęs prof. Igno Končiaus lietuviškų drožinių albumas. Skaudūs profesoriaus išgyvenimai, ypač po Červenės žudynių, kur jis lyg per stebuklą išliko gyvas, ir žiauri pavergtos lietuvių tautos buitis taip pat atsispindi ir mini-majame albume. Darbas atliktas su didžia melle kėnciančiam gim-tajam kraštui. Čia rasime gausiai stilizuoto laudies meno, ekspres-sionistinės kūrybos, įspūdingų fo-tografijų, o svarbiausia tragiškai niaurūs motyvai — žemaičių kop-lytėlės, kryžiai, rūpintojėliai, ant-kapiai. Albumo pratarinėje prof. Ignas Končius taip rašo: „Koply-tėlėse, kryžiuose telkiasi žemaičių menas, savotiškas, pakankamai to-limas ket kuriai svetimam įtakai. Juose gali išskaityti žemaičių jaut-rią širdį, lakų mintijimą, sumanų nagingumą, gilią pakantą“.

— Įžymioji vokiečių Herderio leidykla yra jau surinkusi ir ne-trukus išleidsia prof. A. Macelinos vokiečių kalba „Das Geheimnis der Bosheit“. JAV angliškai iš-leista Vytauto Blelaus paruošta lietuviškų pasakų ir legendų kny-ga „The Evening Song“. Išleido pats autorius.

RAUDONOSIOS MASKVOS NAKTYS

Pasižymėjęs vokiečių dienraštis „Muenchener Merkur“, savo Nr. 276-1954 rašydamas apie „Maskvos naktis“ ir spalio revoliucijos sukakties išvakarėse Kremliuje su-ruošta prašmatnų pokylį, per kurį, norėdami pademonstruoti tariamai gerų santykių ir koegzistencijos galimumą, Malenkovas pakėlė tostą už Ameriką, o Molotovas — už D. Britaniją, primena neseniai „Figaro“ dienraštyje, Pa-ryžiuje, paskelbtus buvusio Rumu-nijos užsienio reikalų ministerio ir jų ambasadoriaus Maskvoje Gri-gorijaus Gafenco atsiminimus, ku-riuose, be kita ko, sakoma: „Aš atsimenu tą vakarą Maskvoje, per kurį turėjau garbę būti Molotovo svečiu. Tai buvo 1940 m. lapkričio 7 d. Vakaruose siautėjo karas. Prie garbės stalo, tarp Hitlerio ir Musolinio ambasadorių, sėdėjo Mo-lotovas. Jie Maskvos sutarties gar-bei pasikeitė tostais. Metai juk bu-vo geri: Lenkija, užpulta iš prie-šakio ir iš užpakalio, subyrėjo; Hitleris gavo savo dalį, Stalinas atsiėmė taip pat savąją. Šiaurėje buvo likviduotos Pabaltijo valsty-bės, pietuose — pasiimta Besarab-ija. Molotovas kėlė taure už Rytų Europos pasidalinimą ir tautų su-gyvenimą tarp nacionalsocialistinės ir sovietinės imperijų... Sir Staf-ford Cripps kritiškai šaltu žvilgsniu stebėjo linksmas draugiją ir galvojo apie oro puolimus Londone. O šalia jo p. Tiso, Slovakijos pasiuntinys, savo kaimynai, gra-žiai blondinėlė iš „Bolšoi“ teatro, į ausį niūniavo didžiąją ariją iš „Eugenijaus Oneginio“... Gi po 6 mėnesių vokiečių-sovietų koeg-zistencija prasmego karo įvykių sūkuryje...“

Aš taip pat negaliu užmiršti ir visos eilės kitų pokylų, suruoš-tų 1940 metų pradžioje, — tai maskvinės iškilnės, iškeltos pa-gerbti Pabaltijo valstybių atsto-vams, kuriems Stalinas parodė sa-vo ypatingą dėmesį. Tada „į svel-katą“ už Estijos, Latvijos ir Lie-tuvos gerovę buvo ištuštinta be skaičiaus Krymo šampano butelių. O paskum vieną naktį — tokie vel-kamai paprastai ivisuomet atlie-kami naktimis — buvo Pabaltijo kraštai užpulti ir nušauti nuo žemės paviršiaus. Jų diplomatai vienu plunksnos brūkštelėjimu bu-vo išbraukti iš diplomatų sąrašų ir dingo. Kur? Kalėjime? Depor-tuoti? Apie jų tolimesnį likimą nieko tikro nepavyko sužinoti. Tuo savo atsiminimus Gafenco baigia reikšmingas žodžiais: „Rei-kėtų ko nors daugiau, negu naujų tostų, kad tokie atsiminimai ga-lėtų būti manys užmušti“. Štai ko vertos bolševikų kalbos apie „taikią koegzistenciją“.

PRASIDEDA KLAIPĖDOS KRASTO VOKIEČIŲ REPATRIACIJA?

Vokiečių spaudoje rašoma, kad bolševikai leidžia repatriuoti ir Vokietiją pasuktinai Klaipėdos krašte ir Rytprūsioje pasiliku-siems vokiečiams. Kol kas neiš-kus linkinas ty, kurie, esą, buvę priversti priimti sovietinės Lie-tuvos pilietybę. Klaipėdoje prie vie-tinės policijos veikianti tam tikra komisija, kuri pradėjo registruoti norinčius išvykti į Vokietiją. Ko-kius žmones toji registracija api-ma, tuo tarpu tikslų duomenų dar neturima.

UNESCOs 8-toje konferencijoje, vykusioje Urugvajuje, Lietuvos įgaliotas ministras dr. K. Grau-žinis buvo kvietas dalyvauti kaip Urugvajuje pripažintas Lietuvos diplomatinės misijos šefas. Visu-sio parengimuose ministras K. Graužinis su ponu reprezentavo Lietuvą. Dalyvavo Urugvajaus vy-riausybės, UNESCOs vadovybės ir įvairių delegacijų rengtuose priėmimuose, tarp jų šv. Sosto Nuncijus, JAV, Didž. Britanijos, Prancūzijos, Italijos, Ispanijos, Belgijos, Švedijos, Čilės, Ekvado-ro. Ministeriui teko susipažinti ir dažnai pasikalbėti su UNESCOs vadovybės asmenimis ir delegatais. Daug kam teko paaiškinti, kurią Lietuvą jis atstovauja, kurios or-ganizacijos vadovauja Lietuvos kovai už laisvę, apie mūsų viltis susilaukti nepriklausomybės, ir kokia mūsų diplomatų padėtis.

Kaimas atspariausias

NAUJAUSIOS ŽINIOS IŠ LIETUVOS

KAIP VYKSTA LIETUVOS KOMUNISTINIMAS IR RUSINIMAS

Kurie iš komunistų yra režimui ištikimiausi, ar visokie „kadry skyriai“, ar „spec. skyriai“, ar vad. „agitpropas“, eliniam piliečiui būtų sunku tiksliai pasakyti, — pastebi V. Mironas, kalbėdamas su E. bendradarbiu. — Reikia ži-noti, kad kiekvienas Kremliaus pónas turi savo asmeninius šnipus, kurie šnipinėja viską, kiekvieną sa-vo Kremliaus kolegą pajudėjimą. Kuris iš MVD sektorių yra pats svarbiausias ir augčiausias — ta-‘tai eliniam piliečiui irgi nėra lengva nuspręsti. Tačiau komunis-tinė santvarka jau yra tokia, kad ten viskas-partija, o vyriausybė ne tiek svarbu, nes ji tėra tikrai vykdomasis organas — partijos įrankis. Ta pati sistema veikia ir Lietuvoje. Lietuvoje partinių skai-čius siekia apie 38.000, vadinasi, 1%. Palyginti su kitais kraštais, tai labai maža. Be to, iš tų 38.000 miestuose didelį partinių skaičių sudaro rusai ir žydai.

Neteko girdėti tokio komunisto, — pastebi V. Mironas, — kuris būtų nusistatęs tikrai tautiškai ir patriotiškai, kuriam lietuvių rei-kaikai rūpėtų daugiau už komunis-tinius. Visi jie turi tam tikrą ru-sofilų atspalvį. Būti partijoje dar neužtenka tikėti marksizma-leninizmu, bet reikia mylėti ir „ma-tušką Rusiją“. Aiškiau tarus, pats rusiškasis komunizmas jau savaime vykdo rusifikaciją.

LIETUVOS RUSIFIKACIJA SAVO DARO

Nemaža lietuvių jau pramoko rusų kalbą, Vilniaus įstaigose žmo-

nės pirmoj eilėj kreipiasi jau ru-siškai, nors ir nežinodami, su kuo turi reikala.

Tėvai, abu priversti dirbti, ka-dangi Vilniuje lietuvių darželių maža, o ir tie patys perpildyti, tai atiduoda vaikus į nelietuvių darželius, kur eina rusifikacija jau iš pat mažens. Vaikas, par-vestas namo, su tėvais kalba ru-siškai, šie atsakinėja jam lietuviš-kai. Panašiai lietuvių rusifikacija eina ir per kitas įstaigas ir vi-sais kitais galimais būdais. Tie-sa, lietuvių rusų nemėgsta, jų įsravei priešinasi kiek galėdami, bet viešai neapykantos okupantams nedemonstruoja. Mūsų tautiečiai stengiasi su rusais nedraugauti ir nuo jų laikosi nuosaltai. Tai ga-lima visai ryškiai pastebėti kad ir gatvėse Vilniuje, Kaune ar ki-tur — lietuvių eina vis su lietu-viais, o rusai su rusais.

Tenka pripažinti, kad ypač ats-parus rusifikacijai ir komunizmui yra kaimas. Apie kaimą būtų ga-lima pasakyti, kad jis šiandien yra gal net lietuviškesnis, negu yra buvęs kada nors kitados. Kai-mas nekencia komunistų ir rusų, ir ta neapykanta okupantams jaus-ta jautama visur. Tuo tarpu mie-s-te jau žymu tendencija daugiau prisitaikyti. Rusifikacija varoma taip pat per kino teatrų, viso-kias kultūrinės pramogos etc. Miestai jau yra atskiesti rusų. Klaipėdoje rusų bus daugiau kaip pusė gyventojų, nes vietinių gy-ventojų lietuvių ten po karo veik-neliko. Rusų daugiau suplūdę yra ir į Klaipėdos kraštą. Daugiausia rusų yra ir iš visų tautybių Vil-niaus mieste. Rusų persvara čia ypač ryškiai krinta į akis vasa-

ros atostogų metu, kai išvažinė-ja į provinciją lietuvių mokslel-viai ir studentai. Tačiau šiaip pa-čiam Vilniaus mieste lietuvių, kad ir pamažu, vis dėlto stiprėja. 1944 m. Vilniaus mieste buvo daugiau lenkiškas, bet lenkų vėliau daug repatriavo ir išvyko į Len-kiją, o į jų vietą priplūdo rusų. Vilnių daug rusų tarnautojų, fa-brikų darbininkų specialistų, viso-kių „vadovų“, be to, nemaža ru-sų elgetų — karo invalidų. Vil-niaus krašte, pastebima tendenc-ja, rusėja lenkai ir žydai. Kaunas dar lietuviškas, lietuviškesnis nei Vilnius, nors ir Kaune rusų dau-giau kaip Nepriklausomybės lai-kais. Klaipėdos krašte ir mieste vokiečių yra likę labai maža. Aps-kritai, Lietuvos gyventojų skai-čius nesumažėjo, bet tik kinta jų sąstata. Lietuvis samoningai ne-sistengia „persitempti“ kolchozu-se, visur vyksta pasyvus pasi-priešinimas, vaikams tėvai draud-žia rašyti į pionierius, persisten-gią partiniai ir komjaunuoliai vi-saip pravardžiuojami ir pašiepia-mi etc.

LIETUVOS GYVENTOJAI OKUPACIJĄ VERTINA KAIP LAIKINĘ.

Žmonės dažnai pakalba, kad „taip nebus — turės būti kitaip“. Tai reikiška, jog visokiems „per-sistengėjimams“ reikės kaip nors sav okali gelbėti. Ir tai vis dėlto atsislepiama ne tik į patį žmonių, bet ir į visokių „persistengėlių“ elgimąsi: kiekvienas pagal žmo-nių nuotakas vis orientuojasi į ateitį, nesistengdamas per daug susirūši su režimu ir su okupan-tais. Žmonių nepasitenkinimą kelia ekonominė padėtis, okupacija, ru-sifikacija. Kiekviena žinutė, išgr-ista per užsienio radiją, anot to priežodžio, turi ilgas kojas ir pla-čiai kraštą apsklaido. Pogrind-žio spaudos veik nėra. O ir toji pati visas svarbiausias informac-ijas taip pat ima ar tik ne iš tų pačių šaltinių — užsienio radijų pranešimų. Žmonės tiki būslant karą ir jo laukia. Nesamone, jei kas, nepažindamas kiek reikiant sovietinio režimo, tikėtų esant ga-limą vidaus sukilimą ir sovietinį režimą subyrėsiant iš vidaus. Šiaip net ir paprasčiausi žmonės ga-voja gana realiai — mano, kad vi-sa nulems dvi jėgos: Sov. Sąjun-ga ar Amerika. Okup. Lietuvos gyventojai, kaip ir daugumas Sov. Sąjungos piliečių, sovietinės val-sybės nelaiko tokia stipria — ži-no, kad daugumas ja yra nepa-tenkinti. Karo atvejų, yra įstiki-ne, pasikartotų toks pat masinis i-nelaisvė pasidavimas, kaip 1941 m. Tada tariamai lojalių piliečių daug pasidarytų nelojalus.

AR ILGAI GALES LIETUVIAI PRIEŠ OKUPANTUS SPIRTIS?

— Pasižiūrėjus į pačius rusus, kaip ilgai jie galėjo bolševikiniam režimui spirti. Su kiekvienu nau-jai išauklėta karta bolševikai lai-mi tam tikrą procentą į savo pu-sę. Ir dabar, jeigu ne tos viltys su šaltuoju karu ir ateityje numa-tomu karstuoju karu, tai didesnis ir mūsų tautiečių procentas būtų nuėjęs „pavandeniu“. Taigi pasi-priešinimo stiprumas priklauso ne tik nuo vidaus padėties, bet ir nuo paramos iš sveturi.

Kraštutiniu vertinimu, iš mūsų pačio mažoji ir bręstančio jauni-mo tikrai sukomunistėjusiu ar nu-ėjusiu su okupantais, mano įsti-kinimu, — sako V. Mironas, — bus gal koks 1%. Taigi iš esmės sukomunizmas ir surusinta jų dar labai maža.

Užsienio radijo stočių klausy-tojai gali būti nubausti už „anti-tarybinę“ propagandą. Aš pats esu girdėjęs Amerikos Balso praneši-mus ir iš Muencheno ir iš New Yorko lietuviškai, taip pat pra-nešimus rusiškai ir vokiškai. Ame-ricos Balsas girdimas gerai. Ypač gerai girdimi Lietuvoje praneši-mai rusų kalba. Užsienio radijo pranešimų pasiklausoma, kas tik turi radijo aparatą. Vatikanas girdė-ti blogiau. Spaudos iš Vakarų ne-gaunama jokios. Lietuvoje galima gauti nebent svetimomis kalbomis Maskvoje išleistų leidinių. Elta.

Akuotas

SPAUDOS PUSLAPIUOSE

TAIKA IR KARAS

„Lietuvių Dienos“ (1954 m. gruodžio mėn. numeris) atspaudė pasikalbėjimą su gen. Stasiu Raš-tikiu. Į klausimą: Kaip arti yra ginkluotas susirėmimas tarp Rytų ir Vakarų, gen. St. Raštikis pa-teikia šitokių samprotavimų:

— Šis klausimas yra ypatingai aktualus ir jautrus lietuvių tau-tai, nes lietuvių tiki, kad tik to-kio ginkluoto susirėmimo atveju būtų tikrai reali galimybė vėl at-gauti Lietuvos nepriklausomybę. Klausiate, kaip arti ginkluotas su-sirėmimas tarp Rytų ir Vakarų? Į tą klausimą negaliu atsakyti ne tik aš, elinlis žmogus, bet ir jį ne-galėtų atsakyti nei Eisenhower, nei Churchill, nei pats Malenkov. Net jei mums pavyktų žvilgtelėti į slapčiausias generalinių štabų spintas Maskvoje, Washingtono ar Londone, tai ten, be abejo, pama-tytume labai įdomių ir konkrečių slapty planų dėl ateities, tačiau konkretesnės datos dideliame gin-kuotam konfliktui pradėti tikrai nerastume, nes tokia data papras-tai būna padiktuota politinių įvy-kių, dažnai visai netikėtų ir nelauk-tų, nenumatytų. Tačiau aš noriu tvirtinti, kad ginkluotus konflik-tus tarp Rytų ir Vakarų yra ne-išvengiamas. Geriausias tam ar-gumentas yra vis didėjantis neiš-sprendžiamų pasaulinių problemų skaičius ir skubus bei milžiniškas ginklavimasis abiejose pusėse, gin-klavimasis toku mastu ir tokiais ginklais, kokius pasaulis iki šiol dar nebuvo matęs. Teisybė, juo dau-giau ginkluojamasi, tuo daugiau kalbama apie taiką, bet juk žmo-nijos istorija žino apie tokias tai-kos deklaracijas beveik prieš kiek-vieną karą, juk ir patys karai daž-nai vedami dėl taikos. Senovės ro-mėnų populiarius posakis „Si vis pacem, para bellum“ (jei nori tai-kos, ruoškis karui) ir dabar yra labai populiarius, tačiau ta pati istorija mus moko, kad iš kiekvie-no pasirodimo karui žmonija vi-sada susilaukdavo tik... karo. Ne-išvengs žmonija karo ir ši kartą. Tačiau greitu laiku didelio karo tarp Rytų ir Vakarų aš dar ne-matau. Nemanau, kad jis įvyktų per keletą metų, kurie reikalingi pirmiausia Vokietijai, o po to ir Japonijai apginkluoti. Tik po to

galima būtų konkrečiau spėlioti, bet tuo tarpu dar per anksti apie tai kalbėti.

SUSKALDYTA SĄŽINĖ

„Europos Lietuvis“ š.m. sausio 13 d. numerįje atspaudė vedamą-jį „Suskaldyta sąžinė“. Kalbama apie Naujų Metų viltis. Sykiu prisimenama didieji pasaulio įvy-kiai ir atomo suskaldymas. Čia str. autorius ir daro alūzijų, su-gretindamas atomo suskaldymą su pasaulio sąžinės suskaldymu, ko rezultate įsivyravo pasaulyje smur-tas ir pavergimas, prieš kurį, so-vietams išvogus atomo paslaptis, vis dar nedrįstama griežtai pasi-priešinti. Todėl kraujuojančių tau-ty žaizdos tebėra atviros. Tačiau kraujas ir ašaros — nedžiūsta, kaip ryto rasa, bet vėliau ar anks-čiau šaukiasi keršto, rašoma strai-psnyje.

Toliau taip sakoma:

„Mes, tremtiniai, atvertę naują kalendoriaus lapą, neturime teisės kristi desperacijon, bet dar ryž-tingiau rodyti jau praregėjusiam pasauliui savo skriaudas, tesibi-tiesiančias vien tik todėl, kad Va-karų žmogus, suskaldęs atomą, leido pragaištingai komunistų propagandai suskaldyti ir jo są-žinė visos žmonijos nelaimel. Ne-seniai dar buvo laikai, kad mes buvome nemėgiami todėl, kad sa-kėm teisybę, kuri jau vakariečiai atskleidė turėtų iliuzijų vaisius. Savo pusėje ir šiandien turime tei-sybę, kurios nepaslėpsi, kaip ne-paslepia saulė, o saulė visada grįžta. Grįš ir mums laisvė, o su ja ir visos žmogaus teisės. Todėl nevalia mums palūžti, nevalia ska-dyti, bet dar vieningiau, dar augš-čiau iškėlus teisybės vėliavą ženg-ti į Naujuosius Metus siekiant to-tikslu, dėl kurio pasirinkome trem-tinio kelią, tremtinio duoną ir da-lią.“

Šį uždavinį mes turime atžy-mėti ne tik kalendoriuose, bet taip pat ir savo širdyse, ir savo min-tyse, ir savo darbuose, nes juk visi žinome, kad ten, anapus už-dangos, laukia ir tikisi mūsų bro-liai ir sesės, jog laisvėje gyven-dami, nepamiršime jų, nešančių vergiją.“

Gyvenimo Iškarpos

Melbournas. Vieno suvažiavimo pertraukos metu, atstovas sako kitam atstovui: "Mūsų Pastogė", žinote, šiaip nebologas laikraštis, bet turėtų daugiau dėti straipsnelių įdomių ir artimų, ir amatininkui, ir kiekvienam žmogui. Sakysčiau, tokios visokios filosofijos, tokie visokie rimti straipsniai, visokie dalykai apie elektrą ir kitokius mokslus, žmogui fabrike dirbančiam neįdomūs.

— Kodėl? Aš galvoju, kad reikia ir šitokių straipsnių, — papriestaro antrasis.

— Reikia tokių ir kitokių... — įsiterpė trečias. Pasirodo, tas trečias buvo redaktorius.

Užbaigiant ALB Krašto Tarybos suvažiavimą, prezidento pirmininko kvietimas prie santūrumo ir rimties, vengiant kiršinančių ir erzinančių pareiškimų, stengiantis išlaikyti vieningumą ir gražų sugyvenimą bendruomenėje, buvo palydėtas karštais plojimais.

Kitą dieną ant šventoriaus tūlas tautietis įbruko man į rankas rotatorinį 10 puslapių Melbourno Parapijos Tarybos atsisaukimą, kuriame kalbama apie "Melbourno nesutarimus". Vienoj vietoj šitame leidinyje skaitau: "ALB Krašto Valdybos leidžiama Mūsų Pastogė ir buvo tie kirmino dantys, kurie bendruomenės organizmą pagrauzė". Parapijos Tarybos atsisaukime "dantų rakinėjimas" tęsiamas per visus 10 puslapių. Daugiausia kliuvo Krašto Valdybai, "M. P.", aplinkės V-bai, mokytojams — kiti balti, it vasario sniegas pašėpųje.

"Australijos Lietuvis" sausio 10 d. numerį mane išbarė tūlas J. Šeštakauskas: esą aš lapkričio 15 d. "M.P." jo laiško, rašyto "M.P." administratoriui, mintį iškreipęs. Girdi, jis administratoriui rašęs: "Pranešu, kad iki "Mūsų Pastogės" tikrai tapę visų mūsų, o ne vien tik jūsų — nuo jos prenumeravimo atsisakau".

Brolį Šeštakauskai, nesu "Mūsų Pastogės" administratorius ir nežinau ką esi rašęs dėl prenumeratos nutraukimo ar atnaujinimo. Jūs pavadėdės, apskritai, iki šiol nesu girdėjęs ir niekada jos nesu ištaręs ar laikraštyje minėjęs. Aš savo pastabose paskelbiau vieno bičiulio laiško iškarpa ir jis visai dėl to nepyksta. Tad kuo jūs čia dėtas? Dėdė Antanas čia pasakytų: "Išsoko, kaip Pilypas iš kanapių".

O jeigu redakcija kada nedėjo Jūsų pamokymų (kurčius atspaudė taip pat "A. L.") — aš čia jums nieko negaliu pagelbėti. Ir mano ne viskas tinka. Tik aš nepykstu.

Sydnejus. Įsiveržia į mano kambariuką kaimynų mergaitės. Čiulba, ulba — viena kitą pralenkdamas apie skautų stovyklą kalba.

— Tai buvo smagu, vos išsiprašėme, kad vieną dieną stovyklą pratęstų.

— Atsimeni, kaip blynus kepėme? O, jūs nematėte dar tokių didelių keptuvių! Tešlos visą vonelę užmašydavome... Karšta buvo baisiausia!... Rankas ir kojas nusivilome... Beveik keturiasdešimčiai alkanų seserų ir brolių mudvi turėjome pietus paruošti. Oh...!

— Mes buvome tvarkingos, bet, žinote, vienas berniukas tai visą savaitę iš virtuvės nelėjęs. Mes jį pensininku praminėme.

— Atsimeni... berniukai buvo mūsų visus daiktus paslėpę...

— Patys ir atgal turėjo atnešti. Ir gerai jiems...

— Na, žinai, man kartais jų būdavo gaila... Atsimeni kaip jie vandenį į kalną "tranavo"?

— Žinote, mes kiekvieną vakarą turėdavome laužą ir vis kita skiltis programą paruošdavome.

— Vistiek mes gražiau už berniukus dainuodavome. Sesė draugininkė buvo labai gera ir mūs išmokino...

— Žinot, aš ir dabar dar miego noriu. Tos naktys būdavo tokios trumpos...

Vienai pasakotojai nusižiovėjęs gavau progos ir aš prabliu. — Pa-

"AIDAMS" PENKERI. METAI

Kai 1949 m. perėmėme leisti AIDUS, vieno tenorėjome — pasitarnauti savo tautai. Lietuvoje komunistams naikinant dvasines vertybes, o išelvijoje didėjant nutautimo pavojui, reikia bent vieno kultūros žurnalo, kuriame giliau ir plačiau galėtų prabilti mokslo bei rašto žmonės.

Šiandien kultūros žurnalui tenka uždavinys — ugdyti, skatinti ir skelbti gimtąją kalbą lietuvių mokslininkų, rašytojų bei dailininkų darbus, palaikyti kūrybinę dvasią gyvą ir galimai augštesniame lygyje. Šiuo metu AIDAMS tenka atstoti laisvos Lietuvos tiek buvusią specialiąją moksline bei grožio periodiką, tiek jos bendruosius kultūros žurnalus, kaip Židinį, Naująją Romuvą ir kt.

Ikišiol visa lietuviškoji spauda yra palankiai vertinusi AIDUS. Taip pat ir skaitytojai, atsiklausę jų raštų, pasisakė už šį žurnalą kryptį.

Penkerių metų leidimo proga pirmiausia norime išreikšti dėmesį, kad AIDAMS talkon atėjo, galima tarti, visi lietuvių mokslininkai, rašytojai ir dailininkai. Per tą laiką jų rodytas idealizmas, bendradarbiaujant be atlyginimo, kurio žurnalas neišgali duoti buvo leidžiamas didelis paskatinimas nuolatiniame kovoje už jo išlaikymą.

I talką maloniai atėjo ir lietuviškoji visuomenė, užsiprenumeruodama AIDUS. Tačiau dalis mūsų šviesuomenės dar tebestovi nušaliai. Norėtume labai nuoširdžiai pasakyti, jog žurnalo ateitis priklauso ne tik nuo tų, kurie jį prenumeruoja, bet ir nuo tų, kurie dar gali prenumeruoti.

Žengdami į šeštuosius metus, didžiai dėkome AIDU redakcijai, bendradarbiams, prenumeratoriams, patintojams ir rėmėjams už teikiama pagalbą. Tuo pačiu maloniai kreipiamės į visus laisvojo pasaulio lietuvių, kurių pastogės dar AIDAI negalėjo lankyti, kviesdami dėtis į mūsų skaitytojų ir bičiulių šeimą. Padaugėjus prenumeratoriams, sustiprėtų viltys užtikrinti išlaikymą šiam vieninteliam kultūros žurnalui.

AIDU misija bei reikšmė šiandien tikrai yra verta visų lietuvių talkos, kurios, Dievui padedant, ir tikėkimės susilaukti.

AIDU LEIDEJAI.

KURI GERIAUSIA?

1954 M. GROŽINĖS LITERATŪROS VEIKALŲ SĄRAŠAS, IŠ KURIU VIENAM BUS PASKIRTA 1954 M. LITERATŪROS PREMIJA.

Jonas Aistis, Apie laiką ir žmones, 250 psl., Terra.
Vytautas Alantas, Svetimose pagairės. Novelės, 256 psl. Nida.
Dr. S. Aliūnas, Valerijono laisvė. Eilėraščiai, 64 psl. Nemunas.
Aloyzas Baronas, Antrasis krantas. Novelės, 132 psl. Nida.
Jurgis Blekaitis, Vardai vandenims ir dienoms. Eilės., 70 psl. Terra.
Stasius Būdas, Uždraustas stebuklas. Romanas, 248 psl. Gabija.
Br. Daubaras, Duonos bejieškant, 122 psl. Nida.
Bronius Daubaras, Mėlyna suknėlė. Apsaka, 154 psl. Londonas.
Jonas Gailius, Kaip jis ją nužudė, 128 psl. Venezuela.
Alfonas Gricius, Tropikų elegijos. Lyrika, 64 psl. Austr. Lietuvis.
Jurgis Jankus, Namas geroj gatvėj. Romanas, 268 psl. Venta.
Paulius Jurkus, Pavasaris prie Varduos, 176 psl. Liet. Knyg. Klubas.
Anatolijus Kairys, Aukštinė sėja. Eilėraščiai, 88 psl. Nemunas.
Juozas Kraliauskas, Urviniai žmonės, 280 psl. Liet. Knyg. Klubas.
Nėlė Mazalaitė, Saulės takas. Romanas, 418 psl. Liet. Knyg. Klubas.
Karolė Pažeraitė, Didvyrių žemė. Vaizdeliai, 134 psl. Sao Paolo.
Alė Rūta, Duktė. Apsaka, 250 psl. Bendrija.
Alfonas Tyruolis, Laukų diepšnos. Sonetai, 48 psl. Venta.
Liūdas Zeikus, Laiptai į tolumas. Romanas, 242 psl. Chicago.
Pulgis Andriusis, Tipelis. humoro romanas, 240 psl. Gabija.
Bakužainis, Audros. Eilės, 120 psl. Argentina.
Jurgis Gliuda, Gėstanti saulė. Metmenys, 218 psl. Liet. Kn. Klubas.
Jonas Grinius, Žiurkių kamera. 3 v. drama, atspaudas iš Aidų 1953 m.
Leonardas Žitkevičius, Daiktai ir nuorūkos. Lyrinės ironijos, 48 psl. Gabija.

Konkursas įvyks 1955 m. vasario 10 d. Premiją paskyrė Čikagos lietuvių gydytojai. Premijuojama bus ta knyga, kurią išrinkti Lietuvių Rašytojų Draugijos nariai slapto balsavimu — laisvais.

klausiau apie nuovargį.

— Ach, ką ten. Gal kokias lepnūneles ir nepatiko. Bet mums... Žinote, malkbaro nebuvo. Neturėjome ir kino. Niekas ir lovelių nepaklodavo... galvėlių nesušuokdavome, batelių nevalydavo... Visą pačios turėjome padaryti.

Čia mergaitės jaunu juoku drapiupo, viena į kitą susižvalgė ir, lyg iš mano susirūpinimo pasišaipydamos, tarsi būtų iš anksto susitarusios ir tik tam pas mane įsibrovusios, kartu tarė:

— Kitais metais ir vėl važiuosim.

JURGIS DAUBA

VISUR TA PATI ISTORIJA

Po Indo Kinijos dalybų, Hanoi mieste, kuris atiteko komunistams, įvesta sovietinė tvarka visose gyvenimo srityse. Kaip pranešama iš Hanoi, pastaruoju metu 300 Indijos pirklių, turėjusių čia savo prekybos įmones, buvo priversti jas likviduoti ir išsikraustyti iš Vjetnamin į Indiją. Žinoma, jie paliko visą savo turtą. Indijos pirklių tikėjosi, kad draugiški Indijos santykiai su komunistiniu pasauliu apsaugos juos nuo komunistinio režimo sunkumų. Apsiriko.

KASDIENINIAI RŪPESČIAI

(STRAIPSNIS DĖSKUSINIS RED. KVIEČIA IR KITUS SAVO NUOMONE PAREIKŠTI)

Paskaitėms 1954 m. "M.P." Nr. 46 straipsnį "Didysis rūpestis", aiškėja, kad mūsų tėvynės išlaisvinimas gali užtrukti ilgesnį laiką. Tam žada pasiruošti ir mūsų vadovaujant politiniai veiksniai. Manysčiau, ir mes visi turėtume peržiūrėti savo veiklos metodus ir tuos, kurie ir pirmiau nevertėjo vartoti, dabar tikrai reiktų pašalinti.

Skaitydami laikraščiuose ir girdim susirinkimuose apie mūsų tautiečių abejingumą, nesidomėjimą bendruomenės reikalais. Kodėl taip yra, kur šito abejingumo priežastys?

Priežasčių galėtume daug surasti, kurių jokios valdybos, jokie komitetai negali pašalinti ir pakeisti. Bet yra tas, kur ir mes patys, ypač laikraščių pamokslininkai, dėl per didelio uolumo tėvynės vardu jieskoti "kaltininkų" — vis barti ir griaudenti — gali būti pakaltinti "nubaidymu" tų tautiečių, kurie buvo reikalingi nuoširdaus lietuviško kvietimo ir jų interesų supratimo, bet kuriuos nuolatiniai barimai atgrasino...

Atsimenu Adelaidės išleistame spec. "M.P." numeryje buvo pasididžiutuota, kad Adelaidėje esąs toks didelis patriotas lietuvis, kuris smerkia net tuos, kurie namus statosi. Sulaikęs kvapą laukiau, kada tas tautietis svies namo depozito pinigų Vokietijos lietuviams sušelpiti, 16 Vasario gimnazijai ar Tautos Fondui. Dėja, matyt, nemokėjau laukti.

Ar ištikrųjų namų savininkai tokie materialistai ir šykštūs tautiniams reikalams? Manau šiandien ano str. autorius bus pakeltes nuomone ir sutiks, kad savuose namuose daug lengviau išlaikyti lietuviybę šeimoje. O kiek savitgalio mokyklų yra prisiglaudę pas lietuvių namų savininkus, net ir Sydnejaus Plunksnos Klubas renkasi pas vieną savo narių — namo savininką, kiek visokių kitokių organizacijų posėdžius vyksta privačiuose namuose.

Mes esame politiniai tremtiniai. Tai tiesa, kurios įrodinėti net nereikėtų. Bet ir čia kartais užtikli keltų nesupratimų. 1950 m. pas

australę šeiminkę, kur anksčiau buvau apsigyvenęs, atsikraustė mano tautietis. Jis angliškai menka tesusigaudė ir man tekdavo dalyvauti jo pokalbiuose su šeiminkę, atseit, ėjau vertėjo pareigas. Šeiminkėi buvo nesuprantama, kodėl mano tautietis, omkėdamas už pusryčius, jų nevalgo. Ji prisipyrus klausinėjo nevalgomos priežasties, sakydama, jog galinti paruošti tai, ką jis mėgsta. Pagaliau mano bičiulis, norėdamas šeiminkę atsisikratyti, pareiškė, kad ji nekvaršintų jam galvos, nes jis esąs politinis pabėgėlis, o ne laimės, gardsnio karnio jieskotojas, todėl jam čia negali būti gerai. O australiškos virtuvės jis tiesiog nekenčia. Dar pridūrė, kad tada, kai jam pasidarys čia gera gyventi, tai jis jau būsias ne politinis, bet paprastas emigrantas, eilinis laimės jieskotojas. Žinoma, šito jo "politinio" pareiškimo nevertėu šeiminkėi. Tik paskiau prisiminiau, kad kuriame tai laikraštyje buvau panašiom mintim persunktą straipsnį skaitęs.

Kita "nusikaltėlių" grupė — mišrios šeimos. Šiuo klausimu buvo daug rašyta ir įvairiomis progomis šnekėta. Ir čia rašantieji neturėtų užmiršti, kad ir skaitytojai supranta, jog mišrios šeimos nėra geras dalykas: skirtinga kalba, papročiai, kitos pažiūros į gyvenimą, kiti siekimai, kartais net priešingai mūsielims. Bet ar tautiniai moralistai tik neužmiršta lietuvių ir lietuvių vyrų santykio? Smerkdami lietuvių vyrą, vedantį kitatautę merginą, norime mes jį palikti viengungiu. Patriotizmo vardu jį norima padaryti vyrą — vaidilutę. Tiesa, vaidilutės išlikdavo skalsčios, kai jos gyvenimo gėlių glūdomoj, prižiūrimos seno krivio. Sydneju, Melbourne, Adelaidėje ir kitur, sąlygos yra tokios, kad čia ir kriviams daug pagundų. Todėl norėdami vyrų tautinę skalsybę išsaugoti, žiūrėkime, kad nepadarytume iš jų karčiamų nuolatinių lankytojų. Mano galva, lietuvis, kad ir su kitataute sukūręs padorią šeimą, yra

daugiau naudingas, negu prisigėręs viengungis. Kita vertus, viengungis irgi neamžinas — jam mirus neliks nei "margų" nei grynakraujų vaikų. O tada nei tėvynėi nei šitam kraštui jis po savęs nieko nepaliks.

Vedybos yra toks opus dalykas, kad čia sunkiai ką gali patarti kas nors iš šalies atėjęs. Juk žinome, kad melle nėra paklusni nė Bažnyčiai, nė Tėvynei, nė tėvams. Šia proga atsimenu savo tris draugus Lietuvoje. Aš juos norėjau išgelbėti nuo būsimų nelaimingų vedybų — netekau draugų. Vėliau jie prisipažino suklydę, bet draugystę negrižo.

Mūsų tarpe yra vedusių ir vedančių kitatautes. Ir mūsų visuomenė yra taip nuteikta, kad į šituos žmones žiūri, tarsi jie būtų degutu susitepę. Kiti tiesiog juos linke murašyti į "nuostolius". Gi mišrios šeimos sukūrusieji, prisiskaitę griaudenių, dažnai jau ir nebedrįsta maišytis tarp savųjų. Jie su širdies skausmu užsidaro savo šeimos ir žmonos giminių ratelyje. Ir tik per "nognai" žodinį patriotizmą — mūsų broliai slysta iš lietuviškos bendruomenės. O ar negalima būtų tuos su jų žmonomis ir vaikais mūsų bendruomenėje išlaikyti? Taip, tik reikia daugiau širdies! Moteris tekėdama domėjosi savo vyro gyvenimu, jo kilmės kraštu, girdėjo apie jo pavergtą tėvynę ir dar prieš vedybą buvo lietuviškai pradėjusi žodžius tarti. Reiktų tik šitą jos jausmą kurstyti — padėti vyrui visą savo šeimą mūsų bendruomenėje laimėti. O kad tai galima — pavyzdžių turime gausybę.

Dažnai linksniuojamas tėvynės grįžimo klausimas, nors niekas šiandien nežino už kelių kalnų ta galimybė pasirodys. Kartais, norint ką pritenkti, sakoma: "Tas jau tėvynės nebegriš". Neduok Dieve, prisipažintų kas tėvynės negrišęs — už kipšą būtų juodesnis.

Pradžioj mūsų nepriklausomo gyvenimo buvo varoma propaganda Amerikoje, raginant visus lietu-

vius grįžti į tėvynę. Dalis grįžo, dalis pasiliko. Ar būtų buvę geriau, jeigu Amerikos lietuvių būtų visi būriai į Lietuvą parplaukę? Realiai vertinant padėtį, turint prieš akis Lietuvos okupaciją ir mūsų tautos dalies išsibastymą po platųjį pasaulį, yra aišku, kad ta negrįžusioji dalis lietuvių — tėvynėi ir savo broliams buvo labai reikalinga ir naudinga. Drabužių ir maisto siuntiniai, afidevitalai, ne tik palengvinio mūsų tremčių ir suteiktų galimybę išvykti daugiau į tą pačią Ameriką, bet dažnai gelbėjo tremtinius nuo fizinio sunykimo ir dvasinio palūžimo. O dar jų veikla politinėje arenoje: Lietuvos bylos garsinimas, Kersteno Komisijos išreikalavimas ir t.t. ir t.t. Mes dabar nesmerkiame tų brolių, kurie tada nepaklausė tėvynės šauksmo, bet neužmiršo jos ir likę ištikimi dirba jos kančias sutrumpinti. Todėl mes turime įdegti savo vaikams tėvynės melle, o jie jos vedini ras būdų tėvynėi naudingi būti. Neteisinga visus guldėti į Prokrusto lovą, prievartauti ir tuo pačiu didinti neapykantą ir nusivylimą. Prievarta, nors ir gerų tikslų turinti, atgraso. Nuo prievartos juk bėgom net į Australiją.

Čia yra paminėtos tik kelios smulkios priežastys, kodėl mūsų gretos retėja. Šia proga prisimenu Dovydo psalmės žodžiai: "Jel tu žiūrėsi mano nedorybių, Viešpatie, kas išlaikys". Tad būkime atlaidesni saviškiams, netgi, mūsų nuomone, ir klystantiems. Parodykime mažiau uolumo jų nuodėmių jieskodami, o būkime daugiau atlaidesni. Vietoj Dievo ir Tėvynės vardu smerkę artimą savo — pradėkime Dievo ir Tėvynės vardu artimą mylėti, nors kartais ir truputį klystanti.

Matas Videnis.

DAŽNIAUSIAI UŽRASOMAS ŠŪKIS.

Okupuotoje Lietuvoje dažnai pasirodo ant tvorų, bei sienų užrašyti antisovietinių šūkių. Dažniausiai pasitaikantis tarp tokių šūkių yra — "visų šalių proletarai, vienykitės prieš komunistus".

UŽ PRIVACIĄ PRAKTIKĄ — 40.000 RUBLIŲ MOKESČIŲ.

Privačiai praktikuojančių gydytojų Lietuvoje nelikę, nes noris privacia praktika verstis gydytojas į metus turi mokėti 40.000 rublių mokesčių. Imas į namus darbą amatininkas turi mokėti į mėnesį 600 rublių.

KUNIGAS TURI MOKĖTI TRIGUBAI.

Komunistinė valdžia Lietuvoje kunigus yra priskyrusi prie ne naudingų žmonių kategorijos. Dėl to jie, nuomojami nacionalizuotose namuose patalpas, trigubai už jas moka.

BUS IR STALINAS

Paskutiniu metu iš Lietuvos išvykti į Vakarus turėję progos asmenys pasakoja, jog ten kolchozuose kiaušės pavadintos Princų, Karalių, čerėlių, Trumano ir kitų komunistų priešų vardais. Tačiau kai vienam kolchoze brigadininkas, tikrinamas kiaušinėkės darbą, paklausęs, ar dar ji savo kiaušius tarpe neturinti Stalino, tą atsakiusi — "nenusiminkit, bus ir stalinai..."

K.V.

Britų admiraliteto žiniomis, Maskva yra pradėjusi masinę jūros pajėgų stiprinimo programą.

Admiralitetas nurodo, kad Sovietų laivyno statybos išlaidos nuo 1945 metų siekė mažiausia trisdešimt tris milijardus dolerių, t.y. apie vieną penktąją dalį viso gynybai skirtos Sovietų Sąjungos biudžeto. Angliai spėja, kad sovietai ligi 1957 metų turės penkis šimtus povandeninių laivų ir keturis tūkstančius laivyno lėktuvų.

"Das Ostpreussenblatt" Nr. 50-1954, pasiremdamas švedų spaudos pranešimais ir kai kurių vokiečių laikraščių žiniomis, skelbia, kad Sovietų karo laivyno "Vidurinėje Baltijos jūroje", adm. Matnecovo, įsakymu, visa eilė Sovietų karo laivų iš "Leningrado trikampio" perkelti "toliau į vakarus". Šitie

Sovietų karo laivai stovės Baltijos, Ventspilyje, Liepojoje, Klaipėdoje ir "galį padaryti vizitus" taip pat Gdynėn. Iš Sovietų karo laivų minima 250 pov. laivų, 12 kovos laivų, 32 kreiseriai, 5 lėktuvnešiai ir 180 kitokio tipo laivų. Laikraštis, pastebėdamas, kad Sovietai šiuo metu ar tik neturi pati didžiausią pasaulyje povandeninių laivyną ir kad "kiekvienam metu gali uždaryti įėjimą į Baltijos jūrą", pažymi, kad šie skaičiai esą gal kiek perdėti. Vis dėlto tikra, jog Sovietai savo karines bases Baltijos erdvėje ir Rytprūsioje nuolat stiprina, o Baltijos jūrą stengiasi paversti tikrąją "Sovietų vidaus jūrą". Suomii ir danų nedideli karo laivynai su švedų karo laivynu tos bolševikų persvaros negali išlyginti...

Tiesa yra tai, kad Sov. S-gos karo laivyno pajėgumas sunkiai susiekamas.

MŪSU PASTOGĖ

Sydnejus

Pinigai plaukia

Sydnejaus Lietuvių Namų Tarybos posėdyje, įvykusiame vasario 30 d., svarstyti aktualieji namų įsigijimo klausimai. Konstatuota, kad pinigai namams įsigyti pradėjo plaukti. Per dvi savaites pasizadėjimus pasirašiusieji tautiečiai įmokėjo £ 220. Daugiausia surinko Alg. Dudaitis — £ 85. Pinigų rinkimas nutarta suaktyvinti. Vasario 16 minėjimo proga (minėjimas įvyks vasario 20 d.) kiekvienas prašomas įmokėti savo įnašus, pasirašyti pasizadėjimus arba namų įsigijimą paremti auka. Namai reikalingi, tad paskubėkime sudėti reikalingą sumą, kad kitą vasario 16 galėtume jau savuose namuose švesti.

Lietuvių Namų Tarybos II-jam sekr. M. Petroniui iš šių pareigų atsisakius, II-ju sekr. išrinktas J. Karitonas. Iš propagandos ir informacijos vadovo pareigų pasitraukė L. Karvelis.

Taryba, vykdydama susirinkimo nutarimą, peržiūrės statutą ir padarys reikalingų pataisų. Šiam darbui atlikti sudaryta komisija iš E. Kolakauskio, V. Saudargo, L. Karvelio ir J. Karitono.

Kitas Lietuvių Namų Tarybos posėdis įvyks vasario 27 d. 9 val. ryte, Canterbury.

Z. BUDRIKIS BAIGĖ UNIVERSITETĄ

Zigmąs Budrikis šiais metais baigė klausyti ir išlaikė egzaminus Sydnejaus universitete, gamtos matematikos fakultete.

Z. Budrikis gimnaziją baigė jau Australijoje.

ISVYKO Į AMERIKĄ

Sausio 28 d. keleiviniu laivu "Orsova" į JAV išvyko gyd. E. Žilinskas su žmona ir juos ir gyd. Valė Karveliai. Abi šeimos ilgesnį laiką gyveno Sydnejuje.

Gyd. V. Karvelienė ir gyd. E. Žilinskas buvo pradėję europiečiams gydytojams nustatytą pakartotinį studijų kursą Sydnejaus universitete. Birutė Žilinskienė — Kirlytė sydnėjiskiams yra gerai pažįstama, nes ilgą laiką vadovavo Sydnejaus lietuvių tautinių šokių grupei.

Išvykusieji buvo nuolatiniai "M. P." prenumeratoriai. Linkime gerai įsikurti naujame kontinente.

SKAUTISKAS VAKARAS

Sydnejaus lietuvių skautų tėvų komitetas vasario 12 d. ruošia skautišką vakarą, kurio pelnas skiriamas buv. jaunimo stovyklos Penrithe išlaidoms padengti. Vakaras įvyks Strathfieldo Council Hall. Pradžią 7 val. vak.

NAUJAS SKAUTŲ VYČIŲ BŪRELIO VADOVAS

Perėmti savaitę įvykusioje Sydnejaus lietuvių skautų vyčių būrelio sueigoje būrelį vadovu išrinktas Vytautas Deikus, o Algis Plukas pavaduotoju.

Perėmtas metais būreliui vadovavo Rotcas.

Naujam būrelio vadovui linkime skautiško ryžto ir sėkmingo darbo. Sk. Vytis.

ATITAISSOMA KLAIDA. "M.P."

š.m. Nr. 3, MLBD-jos Sydnejaus sk. suruošto minėjimo aprašyme įsibrovė klaida. Buvo atspausdinta, kad valsa iš "Miegančios gražuolės" ir Čardašą pašoko Ramona Ratas — Rataiskienė, o turėjo būti: Ramona Ratas — Rataiskytė.

Parduodamas

mūrinis namas

Mitagonge (70 mylių nuo Sydnejaus), 3 min. nuo gelež. stoties, parduodamas mūrinis 5 kamb. namas. Šiltas vanduo. Užtikrintas darbas vyrii ir material — uždarbis £ 30 per savaitę. Kaina £ 2.200. Depozitas £ 700. Teirautis: V. Narbutas, 83 Enmore Rd., Newtown. Tel.: LA 4791

Kas toliau?

Sausio 30 d. buvo šauktas ALB Sydnejaus Apylinkės metinis susirinkimas. Apylinkės valdyba savo pranešime, paskelbusi darbotvarkę prieš dvi savaites laikraštyje, kvietė visus šioje apylinkėje gyvenančius tautiečius dalyvauti susirinkime. Susirinkime turėjo būti valdybos pranešimas apie pereinamąjį metų veiklą ir renkama nauja valdyba, revizijos komisija ir aptarti įvairūs bendruomenės reikalai.

Apylinkėje gyvena apie 500 lietuvių. Gera šimtinė, atrodo, galėjo surasti laiko ir dvi — tris valandas bendruomenės reikalų svarstymui paskirti.

Deja, į susirinkimą atėjo vos tuzinas vyrų ir 1 moteris. Tuo metu, kada salėje turėjo prasidėti susirinkimas šventoriuje stovinio būreliai tautiečių, paskui jie išsklido į gatves ar šnekučiaivos moteriškės, laukdamos vyrų iš susirinkimo išeinant.

Susirinkimas neįvyko. Jis bus šaukiamas kitą kartą. Tikimasi, kad tada gal daugiau tautiečių susirinks... Duok Dieve. O gal į susirinkimą kitą kartą ateis tik valdyba? Ji tikrai ateis! Ir, žinoma, valdyba tegalės padaryti sprendimą — Sydnejaus Apylinkę likviduojama. Ką gi kita gali daryti žmonės, kada mes į viską ranka numojame, kada kraštomės bet kokios pareigos, bet kokio darbo bendruomenėje; kada per devynias galybes darbų namuose ir darželiuose, per tamsius akinius papildimiuose ar automobilijų langus — jau lietuviškos bendruomenės nebeįmatome. Ks.

MIELA KOL. ZIGMĄ BUDRIK, ŠIAIS METAIS BAIGUSI GAMTOS MATEMATIKOS FAKULTETĄ SYDNEJAUS UNIVERSITETĄ, NUOŠIRDŽIAI SVEIKINAME.

ALSS SYDNEJAUS SKYRIAUS VALDYBA.

PRIMENAME

Patikrinus "Mūsų Pastogės" prenumeratorių sąrašus rasta apie 100 gerb. skaitytojų, kurie pereinamąjį metus naudojo kreditą ir iki šiai dienai nėra susimokėję prenumeratorius. Primename, kad toliau laikraštis skolon nebegalės būti siuntinėjamas. Tikime, kad skolininkai supras reiką ir paskubės už laikraštį atsilyginti.

Šia proga atkreipiame dėmesį ir tuos, kurie dar nėra prenumeratorius pinigų prisiuntę už šiuos metus — delsti nereikėtų, nes už laikraščio spausdinimą ir paštui leidžiamas valdo nustatytais terminais mokėti. Prenumeratos pinigus siųsti: "Mūsų Pastogė", Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.

"Mūsų Pastogė".

Canberra

LIETUVISKOS TRANSLIACIJOS PER RADIJĄ.

Nepriklausomybės šventės proga, ALB Canberros Apylinkės valdybos pastangomis, per radijo stotį 2CH vasario 17 d. 10.30 val. vak. bus duodamas lietuviškos programos pusvalandis.

Vasario 19 d. 8 val. vak., Anatomijos instituto salėje įvyks Nepriklausomybės šventės minėjimas. Paskaitą skaitys Pr. Darius. Bus meninė dalis ir bendra arbatėlė.

Vasario 20 d. St. Christofers bažnyčioje (Manucoj) bus atliktos pamaldos.

"SVIESOS" GEGUŽINĖ

Dėl blogo oro neįvykusi Sambūrio šviesa išvyka — gegužinė nukalta į vasario 6 d. Gegužinė įvyks Good Hope. Renkamasi 8 val. ryte.

TURTEJAME

Perėmti savaitę N.S.W. valstybinėje loterijoje £ 6000 laimėjo A. G. Alytai. Šiuo metu Alytai gyvena Guthegoj. Albertas Alyta yra ALB Sniegnotųjų Kalnų seniūnijos seniūnu.

PONUI JUSKEVICIUI IR ŠEIMAI,

brangiai žmonai ir motinai mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

Newcastlio Apylinkės Lietuviai.

Europietis specialistas optikas

Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinius. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.

OPTO

Optical Service

9th Floor, 109 Swanston St., Melb. C.I. Telef. Centr. 1819

Priešais Melbourne Town Hall.

— JŪSU FOTOGRAFAS —

Portretai: vestuvių—vaikų—sporto ir šeimų grupių

COMERCINĖ FOTOGRAFIJA

ALLAN STUDIOS

318 Smith Street, COLLINGWOOD, N.5. Vic, Telef.: JA 2026.

THE IMPERIAL

Lurline Street, KATOCMBA, Blue Mountains.

PIRMAS LIETUVISKAS VASARNAMIS

— VIEŠBUTIS AUSTRALIJOJE

Savininkas ED. VALEVICIUS.

Puikioje vietoje. Įvairūs kambarių pasirinkimas. Viešbutyje yra vietos 80-čiai žmonių. Geras maistas. Nuosavas vanduo, kuris aprodo svečiams gražias vietas kalnų apylinkes. Mandagus ir rūpestingas patarnavimas. Kainos įskaitant butą, maistą, patarnavimus — £ 6.6.0 savaitę; žiemos metu — £ 5.10.0. Vaikams žymios nuolaidos. Dėl smulkesnių sąlygų prašoma rašyti arba skambinti. Telef. Katoomba 523.

Geriausios sąlygos praleisti savaitgalius ar atostogas gražiausioje Australijos vietoje.

Adelaidė

SENIMAS ĮVEIKĖ JAUNIMĄ

"Vyties" klubo futbolo sekcijos suruošiję išvyka — gegužinė Blackwoode, buvo pirmas šios rūšies puikiai pasisekęs rengimas šiais metais Adelaidėje.

Išklausę kun. Jatulio atlaikytų mišių Blackwoode bažnyčioje, adelaidiškiai lietuviai patraukė į gegužinei parinktą aikštę. O čia jau kiekvienas "savo žaislus parsimane": jaunimas aikštėje su sviediniu, gi vyresnieji, sutūpę medžių paunksmėje, naikino sumuštinis, gurkšnojo šaltą alutį.

Vytiečiai organizavo rinkliavą Vokietijoje besimokančiam lietuviškam jaunimui paremti todėl ir turtingos fantais loterijos bilietai buvo išpirkti per pusvalandį.

Gegužinei įpusėjus įvyko futbolo rungtynės tarp "senimo" ir "jaunimo". "Senimo" vienuoliktą daugiausiai seni veteranai, kadaise

Adelaidės Sp. Klubo Vytis futbolo sekc. V-ba. Stovi: (iš kairės) O. Ungury, vicepirm. St. Reivytytis ir pirm. J. Jaunutis. Priklaupe B. Lukavičius ir J. Čėsna.

"šaudė" į priešų vartus ir pro vartus, bet šalia jų buvo matyti ir tokių, kurie dar ir šiandien aikštėse gina lietuviškas spalvas. Jaunimo vienuoliktą išvėdė Kitas. Rungtynės pradėtos stipriu "senimo" puolimu. Žinoma, po kelių minučių šie narsūs puolėjai pradėjo "išsikvėpti", bet, visų nustebimui, "senimas" rungtynes laimėjo... mat teisėjo jų atstovas J. Kalvaitis. Rungtynės buvo tikrai įdomios išdaigomis ir praėjo nuoširdžiai nuotaikoj. Savo pralaimėjimą jaunieji turbūt, teisina "treniruoti stoka".

Po rungtynių nepavargstantys akordeonistai Songaila ir Geniotis taip šauniai grojo, kad niekas nenusėdėjo paunksmėje — visi sukosi ratu.

Futbolo sekcijos pirmininkas J. Jaunutis Jūsų bendradarbiui pareiškė:

"Esu labai dėkingas visiems tautiečiams, paaukojusiems fantų loterijai. Čia surinkti pinigai bus pasiųsti 16 vasario gmnazijai Vokietijoje. Tautiečiams už dosnumą, kun. dr. Jatuliui už atlaikymą pamaldų, J. Kalvaičiui už teisėjavimą rungtynėms bei visiems žaidėjams, taurių vytiečių vardu ačiū.

"Nesunku ir malonu dirbti, kai sekasi lietuviškas jaunimas suburti draugėn. O kai mes visi dažniau bandrausime, tada ir lietuviškos išlaikymo problema bus lengvai išsprendžiama" — baigė J. Jaunutis.

LIETUVĖ DANTŲ GYDYTOJA

Adelaidės universitete odontologijos skyrių baigė V. Pečiunkinaitė — Aleksandravičienė. Ji sėkmingai pakartojė odontologijos kursą ir išlaikė visus egzaminus. V. Aleksandravičienė odontologiją buvo baigusi Hamburgo universitete, Vokietijoje. (j.)

Parduodamas

sunkvežimis

Sunkvežimui ir žmogui darbas garantuotas 25 metams. Bruto pajamos £ 75 per savaitę. Depozitas £ 1000. Gera proga norinčiam savarankišką gyvenimą pradėti. Teirautis: V. Narbutas, 83 Enmore Rd., Newtown, (Sydney) N.S.W.

PAJIESKOMA JANINA KARPAUSKIENĖ

Pajieskoma. Pajieskoma geri pažįstami, šiuo metu gyvena Amerikoje. Dėl tolimesnio susirašinėjimo rašyti šiuo adresu: A. Balnionis, 19 Chapel Str., St. Kilda, Victoria.

Norintiems mokytis

Kiekvienos valstijos sostinėje ir didesniuose miestuose veikia įvairių amatų, specialybių bei profesijų mokyklos (Technical College). Šios mokyklos veikia ne tik dienos metu, bet ir vakarais. Todėl ir dirbantieji jas gali lankyti. Į jas gali stoti ne tik jauni, bet ir vyresnio amžiaus žmonės. Be to, daug dalykų galima mokytis ir korespondenciniu būdu. Šiose mokyklose įvairūs kursai skirstomi į tris pagrindines kategorijas: a) diplominiai, b) amatų ir c) pažymėjimų kursai.

Diplominiai kursai. Mokslas tęsiasi 4-6 metus. Dėstomieji dalykai: buhalterija, psichologija, architektūra, statyba, chemija, maisto technologija, metalurgija, optometrija, fizika, administracija, matinkystė; aviacijos, chemijos, elektros, mechanikos, produkcijos ir radijo inžinerija; prekybos menas ir dekoravimas, modeliavimas ir skulptūra, tapyba ir kt.

Į diplominius kursus priimami tik turį Leaving Certificate (gimnazijos baigimo pažymėjimą). Šiuos kursus baigusieji dažnai dirba tą patį darbą, kaip ir atitinkamus dalykus iškliausiasieji universitete.

Amatų kursai. Juose paruošiami dailės, staliai, dažytojai, dekoratoriai, mūrininkai. Čia mokoma medžio apdirbimo, elektros, radijo ir telefono mechanikos; odos galanterijos ir avalynės gamybos. Šiuose kursuose paruošiami taip pat kvalifikuoti spausdinininkai, litografai, kirpėjai, laikrodininkai

ir t.t. Mokslas tęsiasi 1-3 metus. Priimami su Intermediate (vidurinės mokyklos) pažymėjimais arba tolygiu išsilavinimu.

Pažymėjimų kursai. Mokoma buhalterijos, braižybos, matininkystės, angliakasybės, biologijos, višnos rūšiavimo, tekstilės išdirbimo, rankdarbių, gyvulininkystės, daržininkystės, sodininkystės ir t. t. Mokslas tęsiasi dažniausiai 3-6 metus. Priimami turį Intermediate pažymėjimus arba išlaikę įstojamuosius egzaminus.

Be to, veikia daug įvairių trumpalaikių kursų.

Mokėstis už mokslą svyruoja nuo 2 iki 20 svarų metams — priklausomai kokią mokslo šaką ir kokius kursus pasirenkama. Mokėstis už mokslą išdėstomas ir galima mokėti kiekvieno trimestro pradžioje. Labai dažnai duodamos stipendijos, tik pirmaisiais metais stipendijas gauti yra sunkiau. Kursų lankytojai mokslo metu gauna papildytus bilietus geležinkeliais, tramvajais ir autobusais.

Mokslas šiais metais prasideda vasario 21 d. Užsirašyti reikia prieš mokslo pradžią.

Smulkias informacijas ir patarimus teikia kiekvienoje valstijos sostinėje Dept. of Technical Education. N.S.W. kreiptis šiuo adresu: Guidance Office, Dept. of Technical Education, 45 Broadway, Sydney. Arba kreiptis į gyvenamos vietos Technical College įstaigas.

B.B.

Klauskimės

LIETUVISKOS MUZIKOS PER RADIJĄ

Nepriklausomybės šventės minėjimo proga vasario mėn. 18 d. (penktadienį) 7.45 v.v. (Pietų Australijos laiką) per ABC Adelaidės stotį 5 CL "Moods and Melodies" programos metu "Melodie Masters" orkestras, dirig. Norman Chinner, išpildys A. Račiūno kūrinį "LITHUANIAN LANDSCAPE" (originalas, "Nesileisk, saule!" pavadinimu, parašytas smulkui su fortepijonu. Orkestrui aranžavo J. Zdanavičius).

A. Račiūnas (gimęs 1906 m.) yra vienas iškilnesniųjų Lietuvos jaunėsniuos kartos kompozitorių, operos "Trys Talismanai", jv. simfoninių, kamerinių ir vokalių kūrinų autorius. Labai populiarūs yra jo nuotaikingos dainos vyrų chorui "I kovą" ir "Draugai, pakelkime taures". A. Račiūnas kompozicijos studijas baigė Kauno konservatorijoje, pas prof. J. Gruodį (1884-1948) ir pagilino jas Paryžiuje. Ten jis įgijo stiprios prancūzų muzikos įtakos. Iš čia išplaukia Račiūno muzikos stilius, pasižymįs prancūzišku lengvumu. Savo kūrinį jis harmoniškai neperkrauna. Jie lengvi, permatomi. Jie labiau artimi prancūzų muzikai, negu vokiečių, kurių modernistams daugiau buvo artimas prof. Gruodis, jo pirmas mokytojas. Račiūno nuosaukas modernizmas reiškiasi tam tikru motyvų traktavimu. Tie motyvai trumpi, neišvystyti, su staigiais nelauktais posūkiais, primena mūsų liaudies medžio skulptūros primityvizmą. Šis sąmoningas pasukimas į primityvizmą suteikia jo muzikai originalumą. Savo melodikoje Račiūnas bene daugiausia yra lietuviškas. Nors jis nevartoja liaudies motyvų, bet visa jo melodika taip persunkta lietuvišku folkloru, jog kiekviena jo kūrinių vieta tarsi būtų iš liaudies palmta. Jo muzikos turinys — tautiškai romantiškas realizmas. Lietuvos gyvenimas yra didžiausias impulsas jo kūrybai.

"Prie ežerėlio", "Rymojo mergelė", "Iš Lietuvos" ir k. — tai vis būdingi Račiūno kūrinių pavadinimai. "Moods and Melodies" programą pertransliuoja taip pat šios ABC radijo stotys: New South Wales—Sydney 2FC, Victoria—Melbourne 3AR, Queensland—Brisbane 4QG, Tasmania—Hobart 7ZL ir Western Australia—Perth.

LIETUVIŲ NAMAI — BŪSIMOJI MŪSŲ TAUTINĖS KULTŪROS TVIRTOVĖ. TAD PASKUBĖKIME SUDETI PINIGUS SAVIEMS NAMAMS ĮSIGYTI.

Geelongas

DARBINGAS SUSIRINKIMAS

Sausio 23 d. Geelonge įvyko metinis ALB Geelongo Apylinkės susirinkimas, kuriame buvo išrinkta ir nauja Apylinkės valdyba.

Susirinkimas, išklause valdybos pranešimo, patvirtino piniginę apyskaitą ir užgryt valdybos veiklą.

Namų statybos darbų apyskaitą pateikė J. Pelenauskas. Namų statyba Geelonge pradėta 1954 m. rugsėjo mėn. 23 d. Per šį laikotarpį buvo nupirkti įvairios statybinės medžiagos už £ 870. Ne visą nupirktą medžiagą sunaudota. Statybos darbus lėtinę nepalankūs orai. Susirinkimo dieną buvo atlietos aštuonios kolonos. Šiuo metu vyksta paruošiamieji darbai kitai kolonų grupei. Namų statybos darbų ir finansinę apyskaitą susirinkimas patvirtino ir užgryt.

Tenka pasidžiaugti, kad valdybos rinkimai praėjo sklandžiai: be didelių atsilikimų įstatytieji kandidatai sutiko būti renkami. Naująją Apylinkės valdybą sudaro: Zenkevičius, Kymantas, Ališauskas, Pranauskas ir Bindokas. Susirinkime buvęs.

Newcastlis

GRAZUS SAVAITGALIO MOKYKLOS PASIRODYMAS

Sausio 23 d. vietos savaitgalio mokykla, vadovaujama energingos studentės D. Bajelytės, gražiai talkaujant tėvų komiteto narėms (p.p. Petrėnienė ir Žukienė) bei vietos skautams, suruošė turiningą pasirodymą, kuris buvo puikiai šventė mokyklai ir suaugusiems.

Programoje buvo įscenizuota pasakėčia "Kiškio lūpa", gražiai eilėraščių deklamavo V. Petrėnaitė, N. Levickaitė, A. Petrėnas, J. Lučinskas, B. Liugaitė, kuri dar paskambino ir pianinu. O trejetukas (Nijolė, Valtė ir Laimutė) padainavo "Tik-tik po šešių". Pabaigai sužavėtai publikai mažųjų choras padainavo "Aš mačiau, girdėjau".

Reikia tikėtis, kad šis puikus savaitgalio mokyklos pasirodymas dar daugiau paskatins tėvus savo mokyklą remti ir neliks nė vieno lietuviuko. Newcastlyje, kuris savaitgalio mokyklos nelankys.

V.L.

PRENUMERUOKITE MŪSŲ PASTOGĘ.

Printed by Mintis Pty. Ltd., Fredbert St., Leichhardt, Sydney, Telef.: WB 1758, for the publisher Vytautas Šimniškis, as President of the Australian — Lithuanian Community — 19 Carrington St., Balmaln, Sydney, N.S.W. Telef.: WB 2000.